

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 12/06/2024 15:39
Sayı: E-120.07.03-1443730

7/12352

GÜNLÜDÜR

12/06/2024

Sayı :E-75833232-610-5866874

Konu :Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 31.05.2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1436034 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın TÜRELİ tarafından tevcih edilen 7/12352 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:9D9E18AD-9FFE-4248-8775-49D64752AE08

Belge Doğrulama Adresi:<https://www.turkiye.gov.tr/stb-ebys>

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA

Telefon :2015426

Bilgi için: Ayşe Neslihan GÜNDÜZ Uzman

Faks:2016103

e-posta:neslihan.gunduz@sanayi.gov.tr

Kep:sanayiveteknolojibakanligi.strateji@hs01.kep.tr

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN RAHMİ AŞKIN TÜRELİ’NİN

7/12352 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Sanayi sektörü ülkelerin kalkınma stratejilerinin temelinde yer alan bir sektör olup, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülke sanayileşmeye büyük önem vermekte ve bu doğrultuda ekonomilerinde yapısal dönüşümlerini hızla gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Ülkemizde de hızlı sanayileşmenin gerçekleştirilmesi ve üretimin sektörel kompozisyonundaki değişimin sanayi sektörü lehine olması gerekirken, AKP'nin iktidarda olduğu 21 yıllık dönemde sanayi sektörünün ekonomideki ağırlığının çok sınırlı bir biçimde artmış olması ekonomide amaçlanan yapısal dönüşümün gerçekleştirilemediğini tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır.

Nitekim sanayi sektörünün millî gelir içindeki payı (vergiler ve sübvansiyonların temel sektörlerle dağıtılmadığı bir yapıda) 2002 yılında yüzde 20,1 iken, 21 yıllık bir dönemin sonunda 2023 yılında yüzde 22,7'e yükselmiştir.

Diğer taraftan, istihdam göstergeleri de sanayi açısından parlak bir tablo ortaya koymaktan uzaktır. Nitekim sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payı 2005 yılında yüzde 21,4 iken, hemen aynı kalarak 2023 yılında yüzde 21,2 olarak gerçekleşmiştir.

Sanayi sektörü, yapısı itibarıyla bakıldığında ve tarım ve hizmetler sektörleri ile kıyaslandığında, daha az kişinin çalışarak daha yüksek katma değer ürettiği bir sektördür. Bununla birlikte, Türkiye'de ağırlıklı olarak emek yoğun ve teknoloji yoğunluğu düşük bir sanayi yapısı egemendir.

Konuya bu çerçevede bakıldığında ve Dokuzuncu Kalkınma Planı'ndan başlayarak hazırlanan tüm kalkınma planlarının temel hedeflerinden birinin sanayinin millî gelir içindeki payının artırılması olduğu düşünüldüğünde bu hedeflerin uzağında kalınması ekonomik yapıda çok ciddi bir sıkıntıya işaret etmektedir. Bu kapsamda, çalışan başına katma değer düşük olduğu, verimlilik seviyelerinin yüksek olmadığı bir sanayi yapısı ile Türkiye'nin sanayileşebilmesi ve üretim ve ihracatta teknoloji yoğunluğunu artırması mümkün gözükmemektedir.

Bu bilgiler ışığında;

Soru 1- AKP'nin iktidarda olduğu 21 yıllık dönemde sanayi sektörünün milli gelir içindeki payında gözlenen sınırlı artışları hangi nedenlere bağlıyorsunuz?

Soru 2- Sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payının aynı kalmasının sanayi sektöründe çalışan başına katma değer düşük olduğu, emek yoğun ve teknoloji yoğunluğu düşük bir sanayi yapısına işaret ettiği tespitine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?

Soru 3- AKP iktidarlara zamanında hazırlanan tüm Kalkınma Planlarında sanayi sektörünün ekonomideki ağırlığının artırılması temel amaçlar arasındayken bu alanda ciddi bir başarı sağlanamamasının nedeni nedir?

Soru 4- Katma değeri düşük mal ve hizmet üretiminin ve düşük verimlilik seviyelerinin yaygın olduğu bir sanayi yapısı ile Türkiye'nin sanayileşebilmesi ve üretim ve ihracatta teknoloji yoğunluğunu artırması nasıl mümkün olacaktır?

CEVAPLAR

Cevap 1-2-3-4- Ülkemiz açısından sanayi sektörü ve özellikle de imalat sanayi, büyümenin en dinamik unsuru olarak kabul edilmekte ve imalat sanayini teşvik edici politikalara ağırlık verilmektedir. Bu bağlamda, beşer yıllık kalkınma planlarında, sanayi sektörünün GSYH içindeki payının artırılması ve yapısal dönüşümün sağlanması öncelikli hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Sanayileşme politikaları ile birlikte verimlilik ve rekabet gücünde sağlanan iyileşmeler neticesinde, Türkiye’de imalat sanayinin katma değerinde 1980’li yıllara göre önemli artış sağlanmıştır. Başta otomotiv sektörü olmak üzere ana metal, giyim eşyası, gıda ve tekstil ürünleri imalatı sektörlerindeki artan rekabet gücümüz, ülkemizi küresel ihracat pazarlarında üst sıralara taşımıştır. Böylece imalat sanayi ihracatı son 20 yılda yaklaşık 6 katın üzerinde artarak 2023 yılı sonunda 241 milyar Dolara ulaşmıştır. Ayrıca, 2002 yılı itibarıyla yüksek ve orta-yüksek teknoloji ürün ihracatı %30,5 iken, bu oran, 2023’de %40,3 olarak gerçekleşmiştir.

2019-2023 dönemini kapsayan 11. Kalkınma Planı’nda sanayinin payının %24,2’e ve 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisinde imalat sanayinin GSYH içindeki oranının %21’e ulaşması hedeflenmiştir. Bu bağlamda; sanayi sektörünün 2002 yılında GSYH içinde %20,1 olan payı, 2021’de %26, 2022’de ise %26,5 düzeyine kadar yükselmiştir. Sanayi sektörünün GSYH içindeki payına ilişkin olarak son yıllarda önemli bir ivmelenme yakalandığı görülmekle birlikte 2023 yılında yaşanan deprem felaketinin olumlu seyre negatif yönlü olarak etki ettiği değerlendirilmektedir. Bu arada 2022 yılı itibarıyla AB 27 ülkelerinin sanayi sektörü katma değerinin GSYH içindeki payı %18,5 olup ülkemiz performansı AB 27 ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Öte yandan, sanayi sektörünün yapısı gereği ve son yıllarda yaşanan yenilikçi üretim teknolojileri, otomasyon vb. süreçlerin artış göstermesi, sanayinin istihdam yapısında etkili olmaktadır. Bu kapsamda; 2017 yılında sanayinin toplam istihdam içindeki payı %19,2 iken 2023 yılında %21,3’e yükselmiştir. Daha geriye gitmek gerekirse, 2005 yılı itibarıyla toplam istihdam 19,4 milyon kişi iken, 2005-2023 döneminde %63 oranında artarak 2023’te 31,6 milyon düzeyine yükselmiştir. Aynı yıllar arasındaki sanayi istihdamı da benzer bir eğilim göstererek %62,1 artışla 2023’te 6,7 milyon kişiye ulaşmıştır.

Ülkemizde sanayi sektöründe gerçekleşen yoğun yatırımlar ve buna bağlı olarak sağlanan üretim artışlarının yanı sıra işgücü verimliliğindeki artışlar neticesinde, 2005-2023 döneminde sanayi sektöründeki katma değer artışı (Dolar bazında) %151 olurken, sanayi katma değeri de 2023 yılında 251 milyar Dolar düzeyine ulaşmıştır.